

An aerial photograph of a rugged coastline with dark, layered rock formations and vibrant green seaweed in the water. A stylized green map of Wales is overlaid on the right side of the image. In the bottom right corner, a person in a yellow kayak is visible in the water, and another person in a red jacket is partially visible near the bottom edge.

Crynodeb Gweithredol

**Gwerthusiad Economaidd a Chymdeithasol
o'r Sector Gweithgareddau Awyr Agored
yng Nghymru**

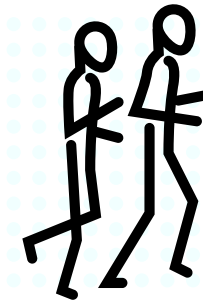
Fforwm Arfordir Sir Benfro

CYD - DESTUN

CANFYDDIADAU ALLWEDDOL

Trosolwg

- i. Fe wnaeth Fforwm Arfordir Sir Benfro gomisiynu Miller Research ym mis Chwefror 2023 i gyflawni Gwerthusiad Economaidd a Chymdeithasol o'r Sector Gweithgareddau Awyr Agored yng Nghymru. Mae'r gwaith yn adeiladu ar astudiaeth gynharach¹ a oedd yn amcangyfrif cyfanswm cyfraniad economaidd o £481m yn flynyddol i Gymru o'r sector. Cafodd y gwaith hwn ei ariannu gan Lywodraeth Cymru a'i weinyddu trwy Gyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru a Phartneriaethau Natur Lleol Cymru.
- ii. Roedd cwrpas yr astudiaeth yn cynnwys gweithgareddau antur awyr agored sy'n disgyn o fewn diffinad y sector awyr agored a amlinellir gan Gymdeithas Twristiaeth Anturiaeth Cymru (WATO). Roedd hyn yn cynnwys y categorïau canlynol: dringo, chwaraeon dŵr, gweithgareddau cyfun dŵr a chreigiau, teithiau cerdded a gweithgareddau ar y tir, ogofa, a chwaraeon awyr.
- iii. Mae'r adroddiad hwn yn cyflwyno canfyddiadau'r ymchwil, a oedd yn seiliedig ar gyfweiliadau gyda rhanddeiliaid y diwydiant ac ar ddau arolwg; un ar gyfer rhai sy'n cymryd rhan mewn gweithgareddau antur awyr agored, a'r llall ar gyfer busnesau gweithgareddau antur awyr agored yng Nghymru. Cafodd yr arolygon eu cynhyrchu'n ddwyieithog ac roeddent yn agored i ymatebion am ddwy wythnos yng ngwanwyn 2023, gan ddenu cyfanswm o 606 o ymatebion.
- iv. **Mae twf sylweddol a newid mewn proffil wedi bod mewn twristiaeth gweithgareddau awyr agored yng Nghymru** ers yr astudiaeth flaenorol yn 2014, yn ymwneud yn bennaf â'r ymchwydd ôl-Covid mewn ymwelwyr aros yng Nghymru ynghyd â chynnydd yn y defnydd o lety hunan-ddarpar (o bosibl yn adlewyrchu'r cynnydd mewn Air BnB a llwyfannau eraill). **Mae'r cymhelliad dros gymryd rhan hefyd wedi newid yn ddramatig – gyda cheisio cymorth i iechyd meddwl a theimlad o lesiant** yn sefyll allan fel yr ystyriaethau amlycaf bellach. Roedd bron bawb o'r ymatebwyr i'r arolwg (99 y cant) yn diffinio'r rhain fel ffactorau pwysig, a 94 y cant yn eu nodi fel rhai hynod bwysig neu bwysig iawn.
- v. **Mae Cymru'n denu lefel anghymesur o uchel o dwristiaeth** (naw y cant o nosweithiau ymwelwyr Prydain Fawr o gymharu â llai na phump y cant o'r boblogaeth). Mae'n arwyddocaol fod hyn wedi ei ganolbwyntio ar ardaloedd gwledig ac arfordirol, sy'n draddodiadol yn cynnig llai o gyfleoedd am waith cyflogedig mewn sectorau eraill.
- vi. Roedd ymwelwyr yn mynegi **graddau uchel o foddhad** gyda Chymru fel cyrchfan. Dywedodd cyfanswm o **94 y cant o ymatebwyr y byddent yn dod i Gymru** eto i gymryd rhan mewn gweithgareddau awyr agored a byddai'r un gyfran yn argymhell Cymru fel cyrchfan gweithgareddau awyr agored i ffrind neu berthynas. Llai na hanner y rheini a ymatebodd i'r arolwg (46 y cant) a fyddai wedi ymweld â Chymru pe na baent yn cymryd rhan mewn gweithgareddau awyr agored.
- vii. **Cafodd ansawdd y tirwedd ei nodi fel nodwedd fwyaf nodedig Cymru**, gyda'r tirlun yn cael ei ddisgrifio fel 'unigryw', 'heddychlon', 'hardd' ac yn cyfleu 'rhyddid'. O ran y cynnig twristiaeth, roedd ymwelwyr yn hael iawn eu canmoliaeth ynghylch:
- y dewis sydd ar gael
 - cyfeillgarwch pobl Cymru
 - gwybodaeth hyfforddwy, ac
 - ansawdd y lletygarwch sydd ar gael
- viii. O ran gwelliannau y gellid eu gwneud i wella profiad ymwelwyr, roedd y prif ffactorau yn ymwneud â mynediad a seilwaith – gan gynnwys trafniadaeth gyhoeddus, parcio a thoiledau. Roedd y tywydd hefyd yn cael ei weld fel rhywbeth negyddol.
- ix. Busnesau twristiaeth gweithgareddau awyr agored oedd fwyaf tebygol o raddio Cymru yn y deg uchaf o gyrchannau gweithgareddau ledled y byd (48 y cant o ymatebwyr), er bod 45 y cant yn gosod Cymru yng nghanol y tabl. Roedd hyn yn adlewyrchu barn ymwelwyr, fod Cymru'n cynnig tirweddau o ansawdd da iawn, ond bod arni angen mwy o gefnogaeth o ran seilwaith a mynediad i lecynnau gwyrdd a glas. Fodd bynnag, teimlai bron ddau draean o fusnesau fod enw da Cymru fel cyrchfan awyr agored wedi gwella dros y tair blynedd ddiwethaf – o bosibl o ganlyniad i wyliau o fewn Prydain a orfodwyd gan Covid-19 yn arwain pobl i brofi'r hyn sydd gan Gymru i'w gynnig.
- x. Profodd Cymru gynnydd sylweddol mewn twristiaeth ddomestig o ganlyniad i'r pandemig Covid-19, gyda llawer o ymwelwyr o Loegr yn cymryd eu prif wyliau yng Nghymru oherwydd y dewisiadau cyfyngedig o ran teithio dramor. Ar yr un pryd, cofnodwyd lleihad o 88 y cant mewn ymwelwyr tramor a 90 y cant o gwmp mewn incwm a gynhyrchwyd gan ymwelwyr tramor yn 2021 o gymharu â 2019.²
- xi. **Gallai Bil Addysg Awyr Agored (Cymru) roi hwb sylweddol i'r sector**, o safbwynt rhagamcan o £9.9m-£13.6m o wariant blynyddol ychwanegol gyda darparwyr, ond hefyd, yn allweddol, trwy gyflwyno i bob plentyn y manteision o brofi gweithgareddau awyr agored.

² Tystiolaeth ysgrifenedig a gyflwynwyd i Swyddfa Ysgrifennydd Gwladol Cymru a'r Adran Digidol, Diwylliant, Cyfryngau a Chwaraeon a sefyllfa bresennol y sector twristiaeth yng Nghymru, 2021.

CYFRANIAD ECONOMAIDD Y SECTOR I GYMRU

xii. Cafodd data yr arolwg o gyfranogwyr ei driongli â data swyddogol o Arolwg Ymwelwyr Prydain 2021 i fodelu'r nifer o ymwelwyr gweithgareddau awyr agored oedd yn aros am dair awr neu fwy, diwrnod llawn neu o leiaf dros un noson.

xiii. Cysylltwyd y canlyniadau ag amcangyfrifon gwario a dynnwyd o'n harolwg i gyfrifo'r cyfanswm blynyddol a wariwyd gan y rheini a gymerodd ran mewn gweithgareddau awyr agored (budd gros gwariant yn y sector). *Awgryma hyn fod cyfanswm yr incwm o driplau cysylltiedig â gweithgareddau awyr agored yng Nghymru yn £1.6bn yn 2021.*

xiv. O safbwynt effaith economaidd ar Gymru – cafodd dwy elfen ei hystyried:

- Effaith twristiaeth gweithgareddau awyr agored ar economi Cymru yn nhermau gwariant ychwanegol yng Nghymru na fyddai wedi digwydd fel arall. Mae hyn yn seiliedig ar wario gan bobl sy'n byw y tu allan i Gymru ar weithgarwch yng Nghymru, ac ailgylchu'r arian hwnnw gan fusnesau sy'n derbyn y gwariant. Mae felly'n cynnwys lluosyddion i gyfrif am arian a ailgylchwyd yn economi Cymru trwy fuddsoddi mewn mewnbynnau a chyflogau. Mae hyn yn rhoi *cyfanswm effaith net o £1.619bn yn flynyddol a chefnogi 31,278 o swyddi (21y canto o holl swyddi twristiaeth yng Nghymru³).*

- Effaith economaidd busnesau twristiaeth gweithgareddau awyr agored yng Nghymru. Mae hyn yn seiliedig ar y gyfran o ymatebwyr i'r arolwg ymwelwyr a adroddodd am ddefnyddio darparwr gweithgareddau a'u gwariant cyfartalog i fodelu'r incwm i ddarparwyr.
- Mae hyn yn awgrymu cyfanswm incwm i fusnesau darparwyr o £114.98m yn flynyddol, gyda 38 y cant ohono'n cael ei wario mewn cymunedau lleol a 37 y cant pellach ledled Cymru fel cyfanrwydd. Gan ddefnyddio'r un lluosyddion ag uchod, mae hyn yn awgrymu *effaith economaidd net busnesau twristiaeth gweithgareddau awyr agored o £272.87m yn flynyddol, gyda £205m ohono'n cael ei gadw yng Nghymru.*

Tabl 1 - Cyfanswm Gwariant Twristiaeth Gweithgareddau Awyr Agored gan Gyfranogwyr

	3+ Awr	Triplau diwrnod	Aros
Gwariant/diwrnod, Data arolwg (£)	31.45	63.23	160.13
Niferoedd (Twristiaeth gweithgareddau awyr agored o Arolwg Ymwelwyr Prydain)	14.50	4.00	5.56
Cyfanwm gwariant yn ôl hyd y trip (£m)	456.03	256.92	890.96
Cyfanswm gwariant (Pob trip) (£m)			1,603.91

Fyhonnell: Arolwg Ymwelwyr Prydain 2021, Arolwg Cyfranogwyr

Tabl 2 - Effeithiau Economaidd y sector Twristiaeth Gweithgareddau Awyr Agored

	2023	2014
Cyfanswm gwariant, (£m)	1,604	601
Additional expenditure to Wales	1,148	304
EFFAITH UNIONGYRCHOL		
Allbwn (£m)	1,619	429
Cyflogaeth (cyfwerth ag amser llawn (FTE))	29,428	7,551
CYFANSWM EFFAITH ECONOMAIDD NET		
Allbwnt (£)	1,825	481
Cyflogaeth (cyfwerth ag amser llawn (FTE))	31,278	8,243

³Ar sail £3.4bn gwerth ychwanegol gros a 151,000 cyfanswm swyddi a gymerwyd o Broffil Economi Ymwelwyr Cymru 2021, er bod amcangyfrif yn 2013 o Visit Britain yn amcangyfrif bod yr economi dwristiaeth yng Nghymru yn fwy, yn werth £6.9bn ac yn cefnogi 206,000 o swyddi.

- Mae cadw **38 y cant o incwm yn y gymuned leol yn cynrychioli cyfraniad sylweddol** i'r economi sylfaenol yn llawer o ardaloedd gwledig ac arfordirol Cymru.
- Diddorol yw nodi bod **unigolion sy'n ymwneud â darparwr gweithgareddau awyr agored yn tueddu i aros yn hirach a bod â gwariant sylweddol uwch y diwrnod**. Awgryma hyn y dylid annog gweithgarwch trwy fynediad a drefnydd i dir a dŵr os yw Cymru am fanteisio i'r eithaf ar ei hasedau naturiol, gan hefyd gyfyngu ar ddifrod amgylcheddol trwy ordddefnyddio.

xv. Dangosdd yr arolygon cyfranogwyr a'r arolygon busnes bwysigrwydd iechyd meddwl a llesiant fel ffactorau a oedd yn symblu cymryd rhan mewn twristiaeth gweithgareddau awyr agored. Gan ddefnyddio'r gyfran o ymatebwyr a ganolbwyntiodd ar fuddion iechyd meddwl (63 y cant) ac amcangyfrif ar gyfer gwerth iechyd ataliol hynni i

amcangyfrif o 20 y cant o gyfranogwyr bregus, cyrifwn fod gwerthe **iechyd meddwl y sector yn £26.54m i Gymru a £47.5m i'r Deyrnas Unedig**.

xvi. Yn ogystal, awgryma dadansoddiad sensitifrwydd gan ddefnyddio ffigurau seiliedig ar fodel a baratowyd i Sport England ([yma](#)) y gallai cynnydd o **10 y cant mewn cymryd rhan gyflawni cynnydd mewn gwerth cymdeithasol o £187m wedi daenu ar draws iechyd corfforol a meddyliol, datblygiad unigolion, a chyfalaf cymdeithasol**.

xvii. Awgryma hyn **y byddai buddsoddiad ychwanegol mewn seilwaith i ddarparu mynediad i unigolion mwy bregus yn talu'n ôl trwy'r gwasanaeth iechyde** o dan agenda atal.

Darllenwch y crynodeb llawn [yma](#).

This project is funded by Welsh Government's Coastal Capacity Building Challenge Fund, administered by WCVA.

Ariennir y prosiect hwn gan Gronfa Her Melltir Gallu Arfordirol Llywodraeth Cymru, a weinyddir gan WCVA.

